

Beantwoording IAK-vragen Wijziging van de Wet op de rechterlijke organisatie, de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren, de Wet op de Raad van State en enige andere wetten in verband met enkele wijzigingen in het belang van integere, onafhankelijke en onpartijdige rechtspraak, alsmede de regeling van enige andere onderwerpen.

Wat is de aanleiding?

Het in dit wetsvoorstel opgenomen verbod op het gelijktijdig uitoefenen van het ambt van rechter met het lidmaatschap van de Eerste Kamer, Tweede Kamer of het Europees Parlement vloeit voort uit het op 21 juni 2013 vastgestelde evaluatierapport over Nederland, afkomstig van GRECO (Groupe d'Etats contre la corruption; ressorterend onder de Raad van Europa). In dit GRECO-rapport is onder andere aanbevolen om wettelijk te regelen dat het ambt van rechter en het lidmaatschap van de Staten-Generaal niet tegelijkertijd kan worden vervuld.

Wie zijn betrokken?

Rechtbanken, gerechtshoven, Centrale Raad van Beroep (CRvB), College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb), Raad van State, Raad voor de rechtspraak (Rvdr) en de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR).

Wat is het probleem?

De GRECO benadrukte in het evaluatierapport dat het ontbreken van zo'n verbod vragen oproept in het licht van de machtenscheiding en de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechtspraak. Deze stelling werd onderschreven in een gezamenlijk advies van de Rvdr, het Presidenten Overleg (PRO) en de NVvRV naar aanleiding van de aanbeveling van de GRECO. Volgens het advies is zowel binnen de rechtspraak zelf, als in nationaal en internationaal perspectief het inzicht gegroeid dat een striktere scheiding der staatsmachten wenselijk dan wel noodzakelijk is, en concludeerden dat het voorstelbaar is dat de Minister het initiatief neemt tot wetgeving.

Wat is het doel?

Met het in dit wetsvoorstel opgenomen wettelijk verbod op de functiecombinatie van rechter en lidmaatschap van het parlement wordt gelijktijdige uitoefening van deze beide functies in de toekomst. Hiermee wordt het belang van een onafhankelijke rechtspraak onderstreept en wordt recht gedaan aan de, zowel binnen de rechtspraak als internationaal gezien, breed gedeelde overtuiging dat deze functiecombinatie niet mogelijk zou moeten zijn. Met een wettelijk verbod wordt het juridisch kader in overeenstemming gebracht met de Leidraad onpartijdigheid en nevenfuncties en de NVvR-Rechterscode, waarin deze functiecombinatie respectievelijk wordt ontraden en als niet-aanvaardbaar wordt aangemerkt.

Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Een verbod op de functiecombinatie van rechter en lidmaatschap van het parlement is slechts te realiseren met een wijziging van de toepasselijke wetten.

Wat is het beste instrument?

Zie de vorige vraag.

Wat zijn de gevolgen?

Met een wettelijk verbod op de functiecombinatie van rechter en lidmaatschap van het parlement wordt het in de toekomst onmogelijk om gelijktijdig het ambt van rechter uit te oefenen en lid te zijn van het parlement. Hiermee wordt voldaan aan de aanbeveling van de GRECO en worden eventuele vragen in het licht van de machtenscheiding en de onafhankelijkheid en onpartijdigheid

van de rechtspraak voorkomen. Ook wordt het juridisch kader in overeenstemming gebracht met de reeds binnen de rechtspraak geldende praktijk.